

Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος (1981-2021): Σαράντα χρόνια συνεχούς παρουσίας και προσφοράς στην ελληνική Παιδεία και Εκπαίδευση

*Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης
Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*

Αξιότιμε κ. Πρύτανη,
Αξιότιμοι κ.κ. Κοσμήτορες των Σχολών,
Αγαπητές και αγαπητοί Συνάδελφοι,
Αγαπητές και αγαπητοί φίλοι,

Η Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος είναι το επίσημα αναγνωρισμένο επιστημονικό Σωματείο των Ελλήνων και Ελληνίδων παιδαγωγών. Στις 13 Δεκεμβρίου 1980, τα πρώτα 55 και ιδρυτικά μέλη της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος υπέγραψαν το ιδρυτικό Καταστατικό της Εταιρείας μας. Η αναγνώριση του Σωματείου έγινε με Απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών, που καταχωρήθηκε υπ' αύξοντα αριθμόν 10469, στις 8 Δεκεμβρίου 1981. Αυτή είναι και η τυπική

ημερομηνία ίδρυσης της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, που αναγράφεται και στη σφραγίδα της.

Η πρωτοβουλία για την ίδρυση της Παιδαγωγικής Εταιρείας ανήκει στον αείμνηστο καθηγητή Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννη Μαρκαντώνη και για τη διατύπωση του αρχικού κειμένου του σχεδίου του Καταστατικού της συνεργάστηκαν οι καθηγητές Ιωάννης Μαρκαντώνης, Παναγιώτης Ξωχέλλης (Α.Π.Θ.) και ο Επιμελητής της Έδρας της Παιδαγωγικής και μετέπειτα καθηγητής Μιχάλης Κασσωτάκης¹.

Πριν από ενάμιση μήνα συμπληρώθηκαν σαράντα χρόνια από την ίδρυσή της. Πρόκειται για τέσσερις δεκαετίες συνεχούς υπηρεσίας και προσφοράς στην Παιδαγωγική Επιστήμη, στις Επιστήμες της Αγωγής γενικά, και στην Ελληνική Παιδεία ειδικότερα, μέσω της προαγωγής της επιστημονικής έρευνας, της εμβάθυνσης στη σχετική γνώση και της εφαρμογής τεκμηριωμένων πρακτικών και πολιτικών στην Εκπαίδευση. Πρόκειται, συγχρόνως, για σαράντα χρόνια διαρκούς διάχυσης της επιστημονικής παιδαγωγικής γνώσης στους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων.

Ως Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, επιθυμώ, στο σημείο αυτό, να απευθύνω θερμές ευχαριστίες για τη συνεργασία τους προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας: τον Αντιπρόεδρο καθ. Χαράλαμπο Κωνσταντίνου, τον Γεν. Γραμματέα καθ. Γεώργιο Γρόλλιο, τον Ειδ. Γραμματέα καθ. Γεώργιο Νικολάου, τον Ταμία αναπλ. καθ. Γεώργιο Αραβανή και τα Μέλη του Δ.Σ. καθ. Λέλα Γώγου και Γεώργιο Αλεξανδράτο, Συντονιστή α΄θμιας εκπαίδευσης.

Για την ιστορία της Εταιρείας, αισθάνομαι την ανάγκη να μνημονεύσω τους διατελέσαντες Προέδρους της. Θεωρώ ιδιαίτερη τύχη για την Εταιρεία το γεγονός ότι επικεφαλής της βρέθηκαν καταξιωμένες προσωπικότητες από τον πανεπιστημιακό χώρο, με επιστημονικό κύρος και αναγνώριση.

Ιωάννης Σ. Μαρκαντώνης (1980-1982, 1991-1993)

Παναγιώτης Δ. Ξωχέλλης (1982-1984, 1985-1987)

Αλέξανδρος Β. Κοσμόπουλος (1984-1985)

Ιωάννης Ε. Πυργιωτάκης (1987-1989)

Ανδρέας Μ. Καζαμίας (1989-1991)

1 Η Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, με απόφαση του Δ.Σ. της, τίμησε τον καθ. Μιχάλη Κασσωτάκη για την προσφορά του στην Παιδαγωγική Επιστήμη και την Ελληνική Εκπαίδευση, σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Α.Π.Θ. (24 Νοεμβρίου 2006) για τη συμπλήρωση 25 χρόνων από την ίδρυση της Εταιρείας, κατά την έναρξη του 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου της (Πρόεδρος του Δ.Σ. καθ. Δημήτριος Χρ. Χατζηδήμου, Γεν. Γραμματέας αναπλ. καθ. Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης).

Νικόλαος Π. Τερζής (1993-1997)
Αθανάσιος Ε. Παπάς (1997-2003)
Δημήτριος Χρ. Χατζηδήμου (2003-2007)
Αθανάσιος Α. Τριλιανός (2007-2009)
και ο υποφαινόμενος (2009-2022).

Όπως γίνεται αντιληπτό, τέσσερις από τους Προέδρους της Εταιρείας προέρχονται από το ΕΚΠΑ, από τη Σχολή Επιστημών της Αγωγής και από το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι το Πανεπιστήμιό μας και η Σχολή μας αγάλιασαν και στήριξαν σταθερά μέχρι σήμερα την Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος. Το ίδιο συμβαίνει και σήμερα. Με τη συνεργασία και υποστήριξη του Κοσμήτορα της Σχολής μας καθηγητή κ. Θωμά Μπαμπάλη, του Προέδρου του ΠΤΔΕ καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Σκορδούλη και της Προέδρου του ΤΕΑΠΗ καθηγήτριας κ. Δήμητρας Μακρυνιώτη, καθώς και με την ομόθυμη συνεργασία όλων των μελών ΔΕΠ των δύο Τμημάτων, οργανώσαμε και το τριήμερο Επετειακό Συνέδριο, που ξεκινάει απόψε. Θέλω να ευχαριστήσω θερμά όλες και όλους τους συναδέλφους, καθώς επίσης και όλα τα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, για την πολύτιμη βοήθειά τους, που είναι καθοριστική για την επιτυχία του Συνεδρίου μας.

Σύμφωνα με το Καταστατικό της, η Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος έχει σκοπό την προαγωγή των Επιστημών της Αγωγής, τη μελέτη και επιστημονική ανάλυση των προβλημάτων της Ελληνικής Εκπαίδευσης, τη συμβολή στην επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού όλων των βαθμίδων, την εκπόνηση και στάθμιση κριτηρίων αξιολόγησης των μαθητών και άλλων μέσων επιστημονικής έρευνας, τη διάδοση στο ευρύ κοινό και ειδικότερα στους γονείς των σχετικών με την αγωγή του ανθρώπου γνώσεων και την υποβοήθησή τους κυρίως να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που συναντούν κατά την αγωγή, την εκπαίδευση κ.λπ. των παιδιών τους, την ανάπτυξη συνεργασίας με ελληνικά και ξένα συναφή επιστημονικά Ιδρύματα κ.ά. Η Εταιρεία έχει έδρα την Αθήνα και διαθέτει επτά Παραρτήματα στις εξής μεγάλες πόλεις: Αλεξανδρούπολη, Ιωάννινα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ρέθυμνο, Ρόδο και Βόλο. Ο δε αριθμός των μελών της ανέρχεται σήμερα περίπου στα 1.000. Ο ιστότοπος της Εταιρείας, ο οποίος ανανεώνεται και εμπλουτίζεται τακτικά, προσφέρει τη δυνατότητα για ενημέρωση σχετικά με τις δραστηριότητες της Εταιρείας και γενικά τις εξελίξεις στον χώρο των Επιστημών της Αγωγής.

Η Εταιρεία είναι μέλος της διεθνώς αναγνωρισμένης Παιδαγωγικής Εταιρείας European Educational Research Association (EERA). Ως εκ τούτου, τα μέλη μας ενημερώνονται ανελλιπώς με τακτικά δελτία για τις διεθνείς εξελί-

ξεις στις Επιστήμες της Αγωγής και εξασφαλίζουν τη δυνατότητα συμμετοχής στα διεθνή θεματικά συνέδριά της.

Η Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος διοργανώνει κάθε χρόνο ένα Συνέδριο, είτε Διεθνές, με διαφορετικό κάθε φορά θέμα, είτε Πανελλήνιο, με σταθερό θέμα την πρόοδο στην ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα. Μέχρι τώρα, η Εταιρεία έχει διοργανώσει δεκαέξι εξαιρετικά επιτυχημένα Διεθνή Συνέδρια και δώδεκα Πανελλήνια συνέδρια, καθώς και έναν μεγάλο αριθμό επιμορφωτικών Ημερίδων, με την υποστήριξη των Παραρτημάτων της, σε διάφορα μέρη της Ελλάδος. Στα συνέδρια αυτά, έχει λάβει μέρος μεγάλος αριθμός Ελλήνων και ξένων ειδικών στις Επιστήμες της Αγωγής, αλλά και ένας ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός Ελλήνων εκπαιδευτικών-ερευνητών από όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Είναι αξιοσημείωτο ότι η Εταιρεία εκδίδει ανελλιπώς τα Πρακτικά των Συνεδρίων αυτών, συμβάλλοντας στη διάχυση της γνώσης στην επιστημονική κοινότητα και την ευρύτερη κοινωνία.

Είναι πράγματι εντυπωσιακός ο όγκος των θεωρητικών και ερευνητικών εργασιών που έχουν δημοσιευθεί στα Πρακτικά των Συνεδρίων αυτών, τα οποία αποτελούν μια πολύτιμη «βιβλιοθήκη» και παρακαταθήκη για τους ερευνητές όχι μόνο του παρόντος, αλλά και της νέας γενιάς και του μέλλοντος Αναφέρω μερικά ενδεικτικά θέματα των Διεθνών Συνεδρίων της Εταιρείας μας: «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών», «Το Ενιαίο Σχολείο–Διεθνείς εμπειρίες και ελληνικές προοπτικές», «Τεχνολογία και Εκπαίδευση», «Παγκόσμια κρίση στην Εκπαίδευση: Μύθος ή πραγματικότητα;», «Η Εκπαίδευση στην ενωμένη Ευρώπη», «Ο Ελληνισμός της Διασποράς και η Ελληνική Παιδεία του», «Παιδαγωγική Επιστήμη στην Ελλάδα και στην Ευρώπη: Τάσεις και προοπτικές», «Σχολική αποτυχία και κοινωνικός αποκλεισμός: Αιτίες, συνέπειες και αντιμετώπιση», «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Διά βίου Μάθηση: Διεθνής εμπειρία και ελληνική προοπτική», «Ελληνική Παιδεία και Παγκοσμιοποίηση», «Το Σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας και της Πολυπολιτισμικότητας», «Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση», «Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια: Ελληνική πραγματικότητα και διεθνής εμπειρία», «Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες: Μια πρόκληση για το σχολείο και την κοινωνία», «Λογοτεχνία και Παιδεία», «Εκπαίδευση στον 21ο αιώνα: θεωρία και πράξη. Αναζητώντας το ελκυστικό και αποτελεσματικό σχολείο».

Κορυφαία επιστημονική δραστηριότητα της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος είναι η έκδοση του Περιοδικού με τίτλο *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*. Το Περιοδικό εκδίδεται δύο φορές τον χρόνο και αριθμεί ήδη 72 τόμους. Ακολουθώντας τις διεθνείς επιστημονικές προδιαγραφές και υιοθετώντας το σύστημα των κριτών, το Περιοδικό δημοσιεύει υψηλού επιπέδου θεωρητικές και ερευνητικές εργασίες. Είναι πολύ σημαντικό ότι το Περιοδικό εκδίδεται τόσο σε

έντυπη μορφή/τόμο, ο οποίος διατίθεται δωρεάν στα μέλη της Εταιρείας, όσο και σε ηλεκτρονική μορφή, με ελεύθερη πρόσβαση σε όλους μέσα από τον ιστότοπο της Εταιρείας. Στο Περιοδικό, έχει αποτυπωθεί όλα αυτά τα έτη και εξακολουθεί να αποτυπώνεται η επιστημονική δραστηριότητα, στα επίπεδα του θεωρητικού στοχασμού και των ερευνών, όσων εργάζονται στο πεδίο των Επιστημών της Αγωγής, αλλά και σε συναφή επιστημονικά πεδία².

*

Είναι βέβαια κατανοητό ότι μέσα στα σαράντα χρόνια ζωής της Εταιρείας, η επιστήμη, η κοινωνία και οι ανάγκες του ανθρώπου έχουν μεταβληθεί. Ο 21ος αιώνας σημαδεύεται από την παγκοσμιοποίηση και την οικονομική κρίση, η οποία επιδεινώθηκε με την εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού Covid-19, που επέφερε πρόσθετη επιβάρυνση στο σύνολο του εκπαιδευτικού κόσμου (μαθησιακά, ψυχικά και κοινωνικά προβλήματα) και στην κοινωνία γενικότερα. Συγχρόνως, η Εκπαίδευση και οι επιστήμες που την υπηρετούν βρίσκονται αντιμέτωπες με μια πληθώρα ακόμα προβλημάτων, που δεν μπορούν ούτε επιτρέπεται να αγνοούνται ή να υποβαθμίζονται: διεθνείς συγκρούσεις, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έξαρση ανισοτήτων και ρατσιστικών επιθέσεων, διαπολιτισμική δυσαρμονία, κλιματική αλλαγή, επιδείνωση περιβαλλοντικών προβλημάτων, μη βιώσιμη ανάπτυξη, τεχνολογική έκρηξη και ψηφιακό χάσμα, μεταναστευτικό, ανεργία κ.ά., τα οποία απαιτούν ρηξικέλευθες αποφάσεις και αλλαγές στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, διεθνώς, αλλά και στην χώρα μας.

Αποτελεί λοιπόν αδήριτη ανάγκη να υποστηριχθεί και να αναπτυχθεί ξανά η κοινωνική αλληλεγγύη και η ανθρωπιστική μέριμνα. Και δεν υπάρχει άλλη οδός παρά μόνο αυτή που περνά μέσα από τις ανθρωπιστικές επιστήμες και την Παιδεία εκείνη που μορφώνει τον ενάρετο άνθρωπο, τον «καλόν κ' αγαθόν» πολίτη, την Παιδεία που σέβεται τον άνθρωπο ως προσωπικότητα, αλλά και την ανθρώπινη ζωή, την Παιδεία που βασίζεται και αξιοποιεί κριτικά και δημιουργικά τον ελληνικό πολιτισμό.

*

Η νέα εποχή βρίσκει την Εταιρεία μας ενισχυμένη με νέα πρόσωπα, νέες ιδέ-

2 Εκτός από την έκδοση του τόμου των Πρακτικών του παρόντος Συνεδρίου, ετοιμάζονται και άλλες σχετικές αναμνηστικές εκδόσεις, όπως το Ιστορικό της ίδρυσης της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος και το επιστημονικό και κοινωνικό έργο της μέχρι σήμερα, μια εργασία που έχει ήδη ανατεθεί σε ομάδα συναδέλφων Ιστορικών της Εκπαίδευσης, η Ευρητηρίαση (κατά θέμα, συγγραφέα κ.λπ.) όλων των άρθρων και των ερευνών που έχουν δημοσιευθεί σε όλα τα τεύχη του επιστημονικού περιοδικού της Εταιρείας *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* (72 μέχρι τώρα) κ.ά.

ες και δυναμική, αλλά και επιφορτισμένη με νέες, περισσότερες ευθύνες και μεγαλύτερες υποχρεώσεις. Ως Έλληνες και Ελληνίδες επιστήμονες εκπαιδευτικοί, ως ερευνητές και ερευνήτριες παιδαγωγοί, με έργο που αναφέρεται και στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσής μας, οφείλουμε να έχουμε σταθερά προσανατολισμένη την προσοχή μας στην υπόθεση της εθνικής Παιδείας και της μόρφωσης του ελληνικού λαού και των παιδιών του, γιατί αυτός είναι ο μόνος δρόμος για την εξασφάλιση του εθνικού μας μέλλοντος εντός της παγκόσμιας κοινότητας και διατηρώντας τους δεσμούς μας με αυτήν, αλλά και ο δρόμος για την οικογενειακή και ατομική μας ευτυχία.

Ευχόμαστε ολόψυχα στην Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος να εξακολουθεί να ανταποκρίνεται με επιτυχία στο έργο της, κάτω από τις νέες, δύσκολες και απαιτητικές κοινωνικές συνθήκες και σε όλους και όλες μας να έχουμε υγεία, δύναμη και δημιουργικότητα, για να συνεχίζουμε το έργο μας τα χρόνια που έρχονται. Τέλος, εύχομαι, ως παιδαγωγοί, να προσφέρουμε τα απαραίτητα κίνητρα και εφόδια, καθώς και τον απαιτούμενο χώρο στους συναδέλφους των νεότερων γενεών, ώστε να πάρουν τη σκυτάλη της Εταιρείας και να συνεχίσουν το έργο της, σε ένα –ελπίζουμε– καλύτερο, πιο φωτεινό, πιο ανθρώπινο μέλλον.

Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2022

Ο Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών Υγείας ΕΚΠΑ Καθηγητής Εμμανουήλ Πικουλής, ο Πρύτανης του ΕΚΠΑ Καθηγητής Μελέτιος-Αθανάσιος Κ. Δημόπουλος και ο Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος Καθηγητής ΕΚΠΑ Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης

Ο αν. Πρόεδρος του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία Καθηγητής Βασίλειος Τσάφος, ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Καθηγητής Κωνσταντίνος Σκορδούλης, ο Κοσμήτορας της Σχολής Επιστημών της Αγωγής Καθηγητής Θωμάς Κ. Μπαμπάλης και ο Πρόεδρος της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος Καθηγητής Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης